

Mikép lett Ratzeburg az „erdészete“?

Azt hiszem, nem lesz érdektelen néhány sorban megemlékezni e híres emberről, miután e t. lap olvasói között lehetnek olyanok, kik előtt tán nem ismeretes, hogy a jeles tanár, s még jelesebb kutató és erdészeti író, mikép lett ilyenné?

Mert Ratzeburg nem volt ex professo erdész! 28-dik születésnapját már rég megünnepelte volt (ha igaz!), mint orvostudor és magántudor a berlini egyetemen, midőn az erdészetről még többet nem igen tudott, mint hogy: „erdőről és erdei emberekről“ (Waldmenschen) hallott beszélni.

A véletlen azonban nagyhatalom! A sors, a vak eset, (vagy kinek hite szerint így jobban hangzik: „az isteni előre elrendelés“), vagy bármi névvel nevezzük is az esetlegességek azon sorozatát, mely még születésünk előtti időtől kezdve, egész a sirig intézi életsorsunk, és melynek az u. n. isteni szabad akarat is csak „változó függvényé“-vé süllyed, mondjuk: a véletlen, ez dönt úgy egyesek, mint néha egész államok és összes nemzetek sorsa felett

Mi erdészek szintén ilyen — ezuttal szerencsés — véletlennek köszönhetjük azt, hogy Ratzeburg felcsapott a „zöld tudomány“ bajnokának, és 40 évet meghaladó, nagyon jól ismert, sikerdús munkálkodásával az erdészeti irodalomban marandó emléket hagyott hátra.

Lássuk azonban, a kapcsolatos megelőzéssel, a történetet!

Hartig György Lajos 1811-ben Poroszországba hivatott Stuttgartból, hol jeles magánerdészeti tanintézete volt, hogy mint porosz államtanácsos és országos főerdőmester az ottani — egyéb viszonyokkal együtt — zilált állapotban lévő erdészeti ügyeket rendezze. Hartig magas tisztét átvéve, hamar felismerte, miszerint a legnagyobb baj az erdészeti személyzet

hiányos szakképzettségében van. Ezen segitendő, roppant nagy elfoglaltsága mellett, erdészeti előadásokat kezdett tartani a berlini egyetemen; azon igyekezete azonban, hogy Pfeil, akkoriban Karolath herczegi erdőmester, mint tanár az egyetemre meghivassék, meghiúsult, és csak 1821-ben sikerült Pfeil meghívását keresztülvinni, mely időben egyszersmind egy erdészeti tanintézet is szerveztetett Berlinben, az egyetemmel kapcsolatban.

Itt működött Pfeil 1830-ig, itt alapította a híres „Kritische Blätter“ czimű szaklapot. Időközben azonban Hartig és Pfeil között, a kezdetben fennállott jó viszony lassanként felbomlott; Pfeil mindinkább visszavonult a többi egyetemi tanároktól is, egyszóval: mind rosszabbul érezte magát Berlinben, honnan minden áron menekülni igyekezett.

1829-ben az addig dicsért és támadások ellen védett egyetemi szakoktatás helyett elkülönített, erdőbe áthelyezett erdészeti tanintézet mellett száll sikra, mely lehetővé teszi több időt és gondot fordítani gyakorlati dolgokra.

Óhaja azonban nem talált méltánylást döntő körökben.

Egyenes uton nem sikerülván a tanintézet áthelyezését kivinni, e célja elérésére más módhoz folyamodott, és itt kezdődik Ratzeburg szereplése, ki, mint már említve volt, fiatal magántanár volt a berlini egyetemen.

Pfeil Ratzeburggal a 20-as évek vége felé ismerkedett meg; ez utóbbinak panaszlá el baját-buját s egyszersmind rábirta, hogy terve foganatosítását elősegitse. Ratzeburg megelőzőleg Humbolt Vilmosnál házinevelő volt s ez uton ennek jó ismerőse, és így sikerült Pfeil ügyének Humbolt Vilmost megnyerni, ki aztán a világhírű Humbolt Sándorral együtt nagy befolyását felhasználta az illetékes körökben; minek folytán, Hartig ellenzése daczára, a berlini egyetemmel kapcsolatban állott erdészeti tanintézet Berlinből Neustadt Ebers-

waldéba helyeztetett át, s Pfeil annak igazgatójává nevezetett ki.

Ugy látszik, hogy Ratzeburg közbenjárása ez ügyben nem minden számítás nélkül volt, legalább a továbbiak ilyesmit engednek sejtetni. De halljuk tovább a történetet magától Ratzeburgtól. *)

„Igy a két Humboldt egy csapással kieszközölte az erdőakadémiának az egyetemtől való elválasztását, és az átköltözködés néhány hét múlva megtörtént Az 1830-dik év tavaszán az erdőakadémia Neustadtba helyeztetett át és rám bízott az összes természettudományok előadása, 700 tallér (és a tanpénzek) — akkori időben nem csekély — fizetés mellett. Én elfogadtam, azon véleményben lévén, hogy ha az egyetemi tagok közt jobb akadt volna is, a természet mind a három országában való tapasztalat, annál is hiányzott volna, mint nálam; az ohaj pedig, hogy azt lassanként az erdőben megszerezsem, senkinél élénkebb nem lehetett, mint nálam.” **)

Igy ment Ratzeburg Pfeil, és egy más (mathematikai) tanár társaságában Neustadtra, hárman képezvén a „collegiumot“, azaz, az ujon szervezett erdőakadémia tanszemélyzetét.

Hogy Ratzeburg nevéhez mi fűződik, azt méltatni nem e sorok feladata, s különben is tudja minden erdész.

Bár ne kellene tudni! Azt hiszem, hogy tán maga, a most már sirjában nyugvó jeles bogarász († 1871.) is lemondott volna minden dicsőségeről, ha ezáltal az erdőket pusztító

*) Forstwissenschaftliche Schriftsteller-Lexicon.

**) Németországban az erdészeti szakképzés kérdése felett nem régiben folyt élénk vitában nagyon gyakran történt hivatkozás, és használtatott fel nyomatékos argumentum gyanánt, miszerint a két Humboldt is határozottan az erdőakadémiák mellett nyilatkozott, az egyetem ellenében. Az előadottak folytán azonban ez érv nagyon csökken értékében, miután a Humboltok vázolt ténye főleg mint Ratzeburg iránt tett szívesség jöhet tekintetbe.

rovarok napról-napra fokozódó, szomorú nevezetessége megszünt volna.

* * *

Vonható-e ebből valami tanulság?

Az embernek mindenesetre eszébe jut, hogy erdőakadémiaink elkülönítése esetében, vajjon nem sikerült volna-e nekünk is, legalább egy kisebb szabású Ratzeburgot nyerni szakunk valamely ága számára. Mig így, a kiegészítő tan-személyzetet bányászok képezvén, azok természetesen saját szakjuk fejlesztését tartják szemelőtt; kiknek szemében különben is az erdészeti mostoha testvér.

München, 1879. áprilhó.

Kovács Géza.

Nézetek a kincstári vadászatok értékesítéséről. *)

Mióta néhány kincstári uradalomban a vadászati jog, a tisztikar mellőzésével, magánosoknak adatott bérbe, ezen új, és ép azért szokatlan, s sokak által sérelmesnek vélt intézkedés, élénk vita és eszmecserének szolgál alapul, különösbbe az erdészeti körökben, elannyira : hogy ezen különben tagadhatlanul elvi fontossággal bíró ügy, behatóbb tárgyalás alá jutott érintett helyeken, mint talán a legérdekesebb erdészeti szakkérdés!

Mi az oka mégis, hogy mindennek daczára, ezen nálunk ez idő szerint napikérdést képező ügyről, a magánkörökben nyilvánult nézetek, a sajtó útján még sem nyertek kifejezést? Mert az „Erdészeti Lapok“ hasábjain megjelent két cikk aligha tolmácsolja szakközönségünk véleményét, birván az egyik oly communisticus szimattal, jágeresen szólva, a mely a mi „egyenlőség, testvériség és közszabadság“-ról táplált fogal-

*) Közöljük e cikket, mely egyik kiváló szaktársunk tollából ered; kijelentjük azonban, hogy elvével és indokai nagyobb részével nem értünk egyet.